

STORTINGET

Representantforslag 3 S

(2022–2023)

fra stortingsrepresentantene **Andreas Sjalg Unneland, Grete Wold og Cato Brunvand Ellingsen**

Dokument 8:3 S (2022–2023)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Andreas Sjalg Unneland, Grete Wold og Cato Brunvand Ellingsen om å fjerne muligheten for kommunale tiggeforbud

Til Stortinget

Bakgrunn

Politiloven § 14 første ledd nr. 8. gir adgang til kommunale tiggeforbud. Dette alternativet ble tilføyd i 2014, jf. Prop. 83 L (2013–2014) og Innst. 275 L (2013–2014). Lovligheten av et forbud mot tigging ble vurdert opp mot menneskerettighetene, og Justis- og beredskapsdepartementet fant at forslaget ikke var i strid med Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK). Det ble vist til at det ikke fantes praksis fra Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD) som var direkte relevant for et forbud mot eller regulering av tigging.

I januar 2021 ble Sveits felt i EMD for brudd på EMK for å straffeforfølge tiggere, jf. *Lăcătuș v. Switzerland*. EMD slår fast at tigging kan være livsgrunnlaget for mennesker i en sårbar situasjon som da har en rett, iboende i menneskeverdet, til å kunne forsøke å møte sine grunnleggende behov ved å be om penger ved å tigge.

EMD konstaterte krenkelse av artikkel 8 – retten til respekt for privatliv og familieliv. I departementets vurdering av det norske tiggeforbudet, jf. Prop. 83 L (2013–2014), vurderes bare lovligheten opp mot artikkel 10, som beskytter retten til ytringsfrihet, og ikke særskilt artikkel 8.

I Politidirektoratets rundskriv, jf. RPOD-2018-2 § 2-4, er det regulert hvordan de lokale hjemlene for tiggeforbud skal utformes. Politiloven § 30 fastsetter straff med bøter eller fengsel inntil tre måneder for den som overtrer bestemmelser gitt i medhold av § 14. Dette medfører i likhet med de sveitsiske reglene at en person som tigger, kan bøtelegges eller fengsles for å tigge dersom det foreligger et kommunalt tiggeforbud.

I lys av denne dommen er det mye som taler for at den norske bestemmelsen også er i strid med EMK. Uavhengig av den juridiske vurderingen mener forslagsstillerne det ikke finnes tilstrekkelige grunner for å forby det å tigge.

I 2005 besluttet et samlet storting å oppheve tiggeforbudet, med bakgrunn i blant annet at fattigdom må møtes med andre virkemidler enn straff. I Innst. O. nr. 10 (2005–2006) uttalte en samlet justiskomite blant annet:

«Komiteen viser til at det under behandlingen av ny generell del av straffeloven i Ot.prp. nr. 90 (2003–2004), er lagt til grunn at skadefølgeprinsippet bør være utgangspunkt og grunnvilkår for kriminalisering. Som departementet legger vekt på i sin begrunnelse for lovforslaget, bør handlinger som i vår tid ikke er egnet til å medføre skade eller fare for skade, avkriminaliseres.

Komiteen viser til at høy levestandard og godt utbygde velferdsordninger har gjort at tigging har vært et lite problem de siste tiår. Dette til tross for at antallet som ber forbi passerende om penger, de siste årene har økt noe i de største byene. Komiteen vil i likhet med departementet fremheve viktigheten av at tigging avkriminaliseres først og fremst av hensyn til at de som tigger ofte er i en vanskelig livssituasjon. Komiteen viser til at for å unngå at medmennesker skal tigge er det et viktig mål å redusere fattigdom. Videre vil komiteen vise til at det bør benyttes sosialpolitiske virkemidler, ikke kriminalpolitiske, for å gjøre noe med utfordringen knyttet til

tigging.»

Så vidt forslagsstillerne vet, er det etter at Sola kommune opphevet det lokale tiggeforbudet, kun Bjørnafjorden kommune som fremdeles har et kommunalt tiggeforbud. Det at kun et av landets 356 kommuner har et slikt lokalt forbud, er et sterkt uttrykk for at det ikke er et behov for å møte dem som tigger, med forbud.

Når forbudet i realiteten er sovende og det ikke finnes tilstrekkelig begrunnelse for det, er det heller ikke forsvarlig å ha slike lovbestemmelser. Forslagsstillerne

mener det ikke er nødvendig eller riktig med adgang til kommunale tiggeforbud.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne muligheten for kommunale forbud mot tigging.

4. oktober 2022

Andreas Sjalg Unneland

Grete Wold

Cato Brunvand Ellingsen